21/03/2019

Κύπριοι Αγωνιστές στον Απελευθερωτικό Αγώνα του 1821

/ Γνώμες

Κωστής Κοκκινόφτας
Κέντρο Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου

Η ιστορική έρευνα δεν έχει φωτίσει μέχρι σήμερα επαρκώς την πολύπλευρη και πολυδιάστατη συμβολή της Κύπρου στην Ελληνική επανάσταση του 1821 και ούτε αξιοποίησε στο σύνολό τους τις αρχειακές πηγές, που αφορούν στη συμμετοχή Κυπρίων στην προετοιμασία και εξέλιξή της. Αντίθετα, τα δραματικά γεγονότα του Ιουλίου του 1821 με τις μαζικές εκτελέσεις των Αρχιερέων, πολλών κληρικών και μεγάλου αριθμού προκρίτων αποτέλεσαν αντικείμενο συστηματικότερης μελέτης, λόγω τόσο του άμεσου αντικτύπου τους στη ζωή των κατοίκων, όσο και των τραγικών και μακροχρόνιων επιπτώσεών τους. Ωστόσο, η εν πολλοίς αγνοημένη πτυχή της συμβολής των Κυπρίων στον Αγώνα του 1821 αναθερμάνθηκε τα τελευταία χρόνια με την έκδοση πολύτιμου αρχειακού υλικού,

που αφορά, ανάμεσα σε άλλα, και στη συμμετοχή τους στις μεγάλες πολεμικές συγκρούσεις της εποχής.

Αρχικά, από την περίοδο της προετοιμασίας της Επανάστασης, δραστηριοποιήθηκαν στη Φιλική Εταιρεία πολλοί Κύπριοι, οι οποίοι διέμεναν σε πόλεις της Ευρώπης και στις παροικίες των Παραδουνάβιων Ηγεμονιών. Για παράδειγμα, ο ανεψιός του Εθνομάρτυρα Αρχιεπισκόπου Κύπρου (1810-1821) Κυπριανού, Νικόλαος Θησέας, μετέτρεψε το εμπορικό γραφείο, που διατηρούσε στη Μασσαλία, σε κέντρο συλλογής εφοδίων και στράτευσης Φιλελλήνων, πριν να κατέλθει και ο ίδιος στην Πελοπόννησο, διαθέτοντας την τεράστια περιουσία του στον Αγώνα. Όπως αναφέρει ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης χαρακτηριστικά, εξαίροντας την τιμιότητα και φιλοπατρία του, ο Θησέας, «δαπανών εξ ιδίων του πάντοτε, δεν κατεδέχθη να επιβαρύνη εις ουδεμίαν περίστασιν το Εθνικόν Ταμείον».

Επίσης, ομάδα Κυπρίων, με πιο γνωστό τον Αγγελή τον Κύπριο, αγωνίστηκαν μαζί με τον Αλέξανδρο Υψηλάντη στον Ιερό Λόχο και στη μάχη στο Δραγατσάνι της Βλαχίας, στις 19 Ιουνίου 1821. Ο Αγγελής κατήλθε αργότερα στην Πελοπόννησο και συμμετείχε σε μάχες στον Μωριά και στη Ρούμελη, όπως στο Ναύπλιο, στην Τριπολιτσά, στην Κόρινθο και αλλού, «έχων υπό την οδηγίαν του επέκεινα των 50 στρατιωτών». Στη συνέχεια κατετάγη στον τακτικό στρατό του Γάλλου Φιλέλληνα Φαβιέρου, όπου επέδειξε και πάλι ζηλευτή στρατιωτική δράση. Πριν από μερικά χρόνια η ιστορική έρευνα κατέγραψε τα ονόματα και άλλων τεσσάρων Κυπρίων συντρόφων του Υψηλάντη, οι οποίοι, μετά την αποτυχία του κινήματος, διέφυγαν στη Ρωσία, όπου τέθηκαν υπό περιορισμό: των Ζαχαρία Λεοντή, Φίλιππου Γεωργίου, Γιάννη Τσολάκη και Σάββα Ντιορτή. Ακόμη, στην τελευταία μάχη των δυνάμεων της Φιλικής Εταιρείας στη Μολδαβία, που διεξήχθη στη Μονή του Σέκου, έπεσε ηρωικά, μαζί με τον επικεφαλής των επαναστατών, Γιωργάκη Ολύμπιο, ο αδελφός του Αγγελή, Ζήνων, τον Σεπτέμβριο του 1821.

Στη Φιλική Εταιρεία δραστηριοποιήθηκαν επίσης Κύπριοι, οι οποίοι διέμεναν σε διάφορες περιοχές της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Για παράδειγμα, ο δάσκαλος Χαράλαμπος Μάλης μυήθηκε στους σκοπούς της, τον Οκτώβριο του 1819, στην Κωνσταντινούπολη, από όπου έστειλε για ενίσχυση του έργου της 150 γρόσια στον Νικόλαο Θησέα, στη Μασσαλία. Στη συνέχεια, όπως μαρτυρείται σε σχετικό έγγραφο, κατήλθε στον Μωριά μαζί με τον Παπαφλέσσα, τον Δεκέμβριο του 1820, και υπηρέτησε από διάφορα αξιώματα τις πρώτες επαναστατικές κυβερνήσεις, όπως ως Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Θρησκείας, ενώ συμμετείχε και στην πολιορκία των Πατρών υπό τον Ανδρέα Ζαΐμη. Ο δε καπετάν Ιωάννης Κύπριος, ο οποίος κατά τη διάρκεια του Αγώνα κυβέρνησε τα πλοιάρια «Ποσειδών» και

«Αθηνά», στρατολογήθηκε στην Τήνο, από όπου ξεκίνησε την επαναστατική δράση του, η οποία περιλάμβανε, ανάμεσα σε άλλα, και τη συμμετοχή του, τόσο στην πρώτη, όσο και στη δεύτερη πολιορκία του Μεσολογγίου.

Διαβάστε ολόκληρο το κείμενο εδώ...